

گزارش ویژه «ایران» از علل تأخیر در روند بازسازی ورزشگاه بزرگ پایتخت

۲ همت قفل «آزادی» را باز می‌کند

آمار

تاریخچه تغییرات ورزشگاه بزرگ آزادی

آرایش ظاهری به جای بازسازی

ایلپا بهزاد اول / مانند اکثر ورزشگاه‌های بزرگ و تاریخی جهان که هویت ورزش ملی یک کشور را شکل می‌دهند، ورزشگاه آزادی تهران نیز بارها با بازسازی روبه‌رو شده است؛ روند بازسازی ورزشگاه آزادی اما نه بر اساس پروژه‌های برنامه‌ریزی شده و توسعه‌طلبانه، بلکه برای رسیدگی به مشکلاتی بوده که بدیهیات مسابقات فوتبال را دچار مشکل می‌کند.

جارو، خاک اره و باران سیل‌آسا

در سال ۱۳۸۱ و پس از اینکه بارش شدید باران در جدال نیمه‌نهایی جام باشگاه‌های آسیا بین استقلال تهران و آتپانگ ال‌جی روی کیفیت زمین چمن تأثیر بسزایی گذاشت، مسئولان ورزش کشور فکری برای ترمیم چمن ورزشگاه و جلوگیری از انباشت آب درون زمین کردند که در دوره ریاست محسن مهرعلیزاده در سازمان تربیت بدنی کشور، شرایط چمن ورزشگاه با راه‌اندازی موتورخانه زیرزمین بهتر شد. در همان زمان بود که با صندلی‌گذاری در طبقه اول ورزشگاه به جای بلوک‌های سیمانی همیشگی، قدم بهتری برای رفع ایرادات ورزشگاه آزادی برداشته شد؛ اقدامی که اگرچه با کاهش ظرفیت ورزشگاه همراه بود، اما ورزشگاه آزادی را به شکل یک ورزشگاه شکیل و مناسب میزبانی‌های بین‌المللی درآورد.

صندلی‌گذاری آزادی

در سال ۱۳۹۵ و به دستور دولت وقت، پروسه صندلی‌گذاری در طبقه دوم نیز به طور کامل انجام شد تا ایران با ورزشگاه نوآزادی، آماده میزبانی از رقابت‌های مقدماتی جام جهانی ۲۰۱۸ باشد. پس از این اتفاق، ظرفیت ورزشگاه به شکل گسترده‌تری کاهش یافت اما دیگر خبری از مشکلات حضور هواداران روی بلوک‌های سیمانی طبقه دوم نبود و ورزشگاه از لحاظ ظاهری نیز شکل بهتری به خود گرفت.

تغییر چهره در فینال لیگ قهرمانان

اما اولین اقدامات جدی برای بازسازی سازه و شرایط ورزشگاه، پیش از دیدار برگشت فینال لیگ قهرمانان آسیا بین کاشیما آنتلرز و پرسپولیس در سال ۱۳۹۷ انجام گرفت. تغییرات بخش جایگاه ویژه، اصلاحات در معابر، جایگزینی صندلی‌های قدیمی، اصلاح اتاق داوران، دبیرخانه کنفدراسیون آسیا، اتاق ناظرین، اتاق بررسی دوپینگ، کنفرانس خبری و محوطه میکسدزون و اصلاح پشت دروازه‌ها و دروازه‌های کنترل ورود تماشاگران، بخشی از تغییراتی بود که پیش از فینال لیگ قهرمانان آسیا در ورزشگاه آزادی صورت گرفت. مرحله جدید بازسازی، سال گذشته و پس از نمایان شدن مشکلات جدی در سازه ورزشگاه آغاز شد و از آن زمان تاکنون، این ورزشگاه قدیمی به شرایط قبلی خود بازنگشته است. بررسی بازسازی در سالین اخیر نشان می‌دهد مسئولان ورزش کشور به جای آنکه پروژه‌های ویژه برای تبدیل کردن بزرگ‌ترین سرمایه سخت‌افزاری ورزش کشور به یک ورزشگاه مدرن داشته باشند، صرفاً به دنبال رفع ایرادات ساختاری و بدیهی آن بوده‌اند و شاید با توجه به کهنه بودن سازه و برخی تأسیسات ورزشگاه، برای بازسازی بزرگ و پرهزینه مانند کاری که در ومبلی لندن یا برنابشو مادرید صورت گرفت، کمی دیر شده باشد.

گزارش

سینا حسینی / داستان بازسازی ورزشگاه سالخورده پایتخت به یکی از جنجالی‌ترین پرونده‌های ورزشی ایران تبدیل شده، تا جایی که حالا تمام دستگاه‌های اجرایی کشور برای به سرانجام رساندن آن وارد عمل شدند تا شاید این ابرپروژه ورزشی دوباره به بهره‌برداری برسد. اما با این وجود، هنوز تاریخ دقیقی برای بهره‌برداری این ورزشگاه و بازگشت آن به چرخه مسابقات مشخص نشده تا این پرسش برای افکار عمومی مطرح شود که در ورزشگاه آزادی چه خبر است؟ اصلی‌ترین علت طولانی شدن پروسه بازسازی ورزشگاه آزادی به مشکلات مالی و نبود بودجه مناسب و استاندارد برمی‌گردد! برابر بررسی‌های خبرنگار روزنامه ایران، مجموع بودجه بازسازی ورزشگاه بزرگ آزادی ۱۶۰۰ میلیارد تومان تعیین شده که با رایی‌های انجام شده قرار بود این مبلغ در اختیار شرکت توسعه و تجهیز قرار گیرد تا آنها با تزریق بودجه به حساب پیمانکار، فرآیند بازسازی را پیش ببرند. اما در حال حاضر تنها یک چهارم این بودجه به پروژه تزریق شده که این عامل باعث کاهش سرعت بازسازی ورزشگاه شده است.

مشاهدات عینی نشان می‌دهد پروژه با سرعت کمتری نسبت به سال گذشته در حال اجراست، به گونه‌ای که سال گذشته حدود ۶۰۰ کارگر در پروژه ورزشگاه آزادی مشغول به کار بودند، اما به گفته برخی شاهدان عینی در حال حاضر تنها ۲۰۰ کارگر در ورزشگاه آزادی مشغول به کار هستند که گفته می‌شود این اتفاق به خاطر تزریق نشدن بودجه مناسب به پروژه است. البته در این مسیر مدیران شرکت توسعه و تجهیز در تلاشند تا با برگزاری جلسات هفتگی و آسیب‌شناسی آنی، موانع موجود در مسیر اجرای پروژه را برطرف سازند، اما به نظر می‌آید تا مادامی که بودجه کافی در اختیار پروژه قرار نگیرد، داستان به همین منوال ادامه پیدا کند.

برابر گزارش‌های منتشرشده توسط شرکت توسعه و تجهیز پروژه ورزشگاه آزادی نیز می‌توان به این باور رسید که اگر تجدیدنظری در نحوه تخصیص بودجه این پروژه صورت نگیرد، روند پیشرفت فیزیکی پروژه کندتر نیز خواهد شد و ممکن است زمان بهره‌برداری از آن به تعویق بیفتد. بررسی‌های خبرنگار «ایران» نشان می‌دهد مبلغ اولیه قرارداد بازسازی ورزشگاه آزادی ۱۹۲۳ میلیارد تومان بوده که برابر برآوردهای فعلی، با توجه به افزایش نرخ ارز و مشکلات اقتصادی، سقف پیمان‌ها و تعدیل رقم قراردادها برای پایان پروژه نیاز به ۳۲۶۰ میلیارد تومان است که این مبلغ فراتر از مبلغ اولیه قرارداد بازسازی است.

اما داستان عم‌انگیز مشکلات اقتصادی پروژه بازسازی ورزشگاه آزادی به اینجا ختم نمی‌شود. برابر اعلام شرکت توسعه و تجهیز، میزان پرداختی به پروژه در سال ۱۴۰۳، ۹۹۵ میلیارد تومان بوده است، اما در سال ۱۴۰۴ در کمال ناپاوری تنها ۲۶۵ میلیارد تومان به پروژه پرداخت شده که این موضوع باعث بروز مشکلات عدیده در پیشرفت پروژه شده است و باعث شده بحران مالی گریبان این ابرپروژه ورزشی را بگیرد. حالا پرسش کلیدی اینجاست که برای تکمیل پروژه بازسازی ورزشگاه آزادی چه میزان بودجه نیاز است؟ براساس پیش‌بینی کارشناسان و تحقیقات به عمل آمده از سوی شرکت توسعه و تجهیز و پیمانکار پروژه، برای اتمام این پروژه بزرگ ملی در شرایط کنونی نیاز به ۲ هزار میلیارد تومان بودجه است تا آنها بتوانند این پروژه را به پایان برسانند.

با در نظر گرفتن بودجه تخصیص یافته به پروژه تا به امروز، ۱۲۶۰ میلیارد تومان بابت بازسازی ورزشگاه آزادی پرداخت شده که این مبلغ تنها ۳۳/۱۶ درصد پیشرفت ریالی پروژه بوده و به واسطه آن ۴۵ درصد از پروژه پیشرفت کرده است. اما برای ۵۵ درصد باقیمانده همه چیز بستگی به تزریق بودجه دارد که باید دید آیا قفل بودجه ۲۰۰۰ میلیاردی برای پایان پروژه آزادی شکسته خواهد شد یا اینکه همچنان این ترازوی ادامه خواهد داشت.

اما یک پرسش مهم برای افکار عمومی مطرح است که چرا وزیر ورزش و جوانان با برگزاری مسابقات ورزشی حتی دیدارهای ملی در این ورزشگاه مخالفت کرد، در شرایطی که بسیاری از بازیکنان، مربیان و فوتبالیست‌ها با انتقاد از این تصمیم خواستار بازی در ورزشگاه آزادی هستند؟ احمد دنیامالی به این علت چنین

مبلغ اولیه قرارداد بازسازی ورزشگاه آزادی ۱۹۲۳ میلیارد تومان بوده که برابر برآوردهای فعلی، با توجه به افزایش نرخ ارز و مشکلات اقتصادی، سقف پیمان‌ها و تعدیل رقم قراردادها برای پایان پروژه نیاز به ۳۲۶۰ میلیارد تومان است که این مبلغ فراتر از مبلغ اولیه قرارداد بازسازی است

فرآیند بازسازی ورزشگاه آزادی با ۵ درصد هزینه ساخت یک ورزشگاه استاندارد نظیر لوسیل قطر در حال انجام است که از هر نظر برای ورزش کشور صرفه اقتصادی دارد و مقایسه آن با پروژه‌های مشابه بین‌المللی به هیچ وجه براساس عقلانیت و منطق نیست

عضو کمیسیون عمران مجلس:

خواستار تکمیل و افتتاح استادیوم تا پایان امسال هستیم

↑ طرح: حامد حسینی

هم باشگاه‌ها و هم هواداران فوتبال مشتاق‌اند تا بازی‌ها، پروژه دربی، دوباره در استادیوم آزادی برگزار شود. صوفی درباره جلسات آینده کمیسیون عمران توضیح داد: «معمولاً کمیسیون عمران مجلس برای اطمینان از روند اجرایی تصمیمات، پیگیری‌ها می‌دهد تا کار تسریع پیدا کند و بنابراین برای این موضوع نیز جلسه دیگری برگزار خواهد شد که زمان دقیق آن هنوز مشخص نیست.»

عضو کمیسیون عمران مجلس با تأکید بر ضرورت بازسازی استادیوم آزادی گفت: «بازسازی استادیوم به دلیل فرسودگی شدید ستون‌ها و سازه‌های بتنی، که حتی

مستولان به سراغ احداث ورزشگاه جدید می‌رفتند، قطعاً ورزشگاه جدید زودتر ساخته می‌شد تا طی شدن فرآیند بازسازی ورزشگاه پیر پایتخت!

بررسی‌ها نشان می‌دهد فرآیند ساخت ورزشگاه جدید به مراتب برای ما گران‌تر از بازسازی ورزشگاه بود. به عنوان مثال، قطری‌ها برای ساخت ورزشگاه لوسیل مبلغ ۷۶۷ میلیون دلار هزینه کردند تا این ورزشگاه را برای برگزاری رقابت‌های جام جهانی ۲۰۲۲ آماده کنند. یا مدیران باشگاه بارسلونا برای بازسازی ورزشگاه نیوکمپ بودجه‌ای حدود ۱۰۵۷ میلیون دلار را در نظر گرفتند که با تزریق آنی، پروژه بازسازی

البته آن هم باید پیگیری شود.» وی درباره چمن ورزشگاه افزود: «وزارت ورزش از این فرصت استفاده کرد تا چمن استادیوم را نیز به استانداردهای روز دنیا برساند تا در بازی‌های بین‌المللی بعدی دچار مشکل نشویم. چمن هیبریدی است، مقاومت بالایی در برابر سرما و گرما دارد.» صوفی درباره اعتبار بازسازی ورزشگاه آزادی توضیح داد: «مسئولیت برآورد اعتبار بازسازی استادیوم با شرکت توسعه و نگهداری اماکن ورزشی است. من درباره بودجه صحبت نمی‌کنم، زیرا مسئولیت تأمین اعتبار بر عهده شرکت توسعه و نگهداری اماکن ورزشی است و من نمی‌توانم در آن دخالت کنم. ما تنها روی موضوع بازسازی و تحویل فوری مجموعه تمرکز داریم.»

نیوکمپ را کلید زدند.

در آمریکا نیز برای بازسازی ورزشگاه یونیورسیتی با ظرفیت ۱۰۰ هزار نفر، بودجه ۷۰۰ میلیون دلار در نظر گرفته شد تا این ورزشگاه به شکل استاندارد بازسازی شود. با مقایسه این مبالغ با بودجه در نظر گرفته شده برای بازسازی ورزشگاه آزادی، این واقعیت نمایان می‌شود که فرآیند بازسازی ورزشگاه آزادی با ۵ درصد هزینه ساخت یک ورزشگاه استاندارد نظیر لوسیل قطر در حال انجام است که از هر نظر برای ورزش کشور صرفه اقتصادی دارد و مقایسه آن با پروژه‌های مشابه بین‌المللی به هیچ وجه براساس عقلانیت و منطق نیست.

یادداشت کارشناس

امیرحسین بهرامی

مشاور پروژه بازسازی ورزشگاه آزادی

ضرورت بازسازی و استانداردسازی

مجموعه ورزشی آزادی، بویژه استادیوم آزادی، در طول سالیان گذشته همواره نماد ورزش ایران و یکی از بی‌نظیرترین مجموعه‌های ورزشی جهان بوده است؛ جایگاهی که سبب شده کنفدراسیون فوتبال آسیا و فدراسیون جهانی فوتبال (فیفا)، بارها بر اهمیت و ارزش این ورزشگاه تأکید کنند و آن را یکی از مقاصد اصلی برای برگزاری مسابقات مهم بدانند.

دسترسی‌های ویژه، ظرفیت بالا، موقعیت جغرافیایی مناسب و مقبولیت اجتماعی، از جمله عواملی است که باعث شده ورزشگاه آزادی همچنان در سطح بین‌المللی مورد توجه قرار گیرد.

با این حال، گذر زمان، فرسودگی تجهیزات و تغییرات در پروتکل‌ها و آیین‌نامه‌های جهانی فیفا و AFC، ضرورت بازسازی این مجموعه را بیش از پیش آشکار ساخت. تطبیق با استانداردهای روز جهان، دیگر انتخاب نبود، بلکه ضرورتی اجتناب‌ناپذیر بود. همین ضرورت، آغازگر پروژه‌ای شد که اگرچه دشوار و پرهزینه است، اما در مقایسه با ساخت یک ورزشگاه جدید، منطقی‌تر، کم‌هزینه‌تر و سریع‌تر به نتیجه می‌رسد.

چالش ساخت یا بازسازی

منتقدان بسیاری در آغاز پروژه معتقد بودند بهتر است به جای صرف زمان طولانی برای بازسازی، به احداث یک ورزشگاه تازه اندیشید. اما مقایسه هزینه‌ها و امکانات نشان داد بازسازی آزادی، با وجود همه سختی‌ها، به مراتب مقرون به صرفه‌تر از ساخت ورزشگاهی جدید خواهد بود. علاوه بر آن، ورزشگاه آزادی همچنان هویتی ملی و نمادین دارد که حفظ و توسعه آن از منظر فرهنگی و اجتماعی نیز از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است.

نقش بودجه و اقتصاد

یکی از مهم‌ترین مسائل در این مسیر، تخصیص کافی و به‌موقع بودجه به پروژه است. بازسازی آزادی در شرایطی آغاز شد که اقتصاد کشور با تورم و چالش‌های مالی فزاینده روبه‌رو نبود. برآورد اولیه پروژه براساس بودجه مشخصی صورت گرفت که به تأیید سازمان برنامه و بودجه هم رسیده بود. اما شرایط خاص اقتصادی و تورم فزاینده، هزینه‌های پروژه را به شکل چشمگیری افزایش داد.

با این حال، وزارت ورزش و جوانان، شرکت توسعه و تجهیز و پیمانکار پروژه که از توانمندترین شرکت‌های داخلی محسوب می‌شود، تمامی تلاش خود را برای پیشبرد کار به کار گرفته‌اند. منظر منابع انسانی و تجهیزات کارگاهی، پروژه مشکلی ندارد؛ آنچه گره اصلی است، نظام تخصیص منابع مالی و تزریق به‌موقع آن است. روشن است که این مسأله بیش از آنکه به پیمانکار یا مجریان پروژه مربوط باشد، به تصمیمات کلان حاکمیتی وابسته است. امید می‌رود در آینده‌ای نزدیک بودجه مورد نیاز به شکل کامل و به‌موقع تأمین شود تا پروژه در مسیر زمان‌بندی پیش برود.

توقف مسابقات؛ تصمیمی کارشناسی

یکی دیگر از چالش‌های اساسی پروژه، انتقاد اهالی فوتبال و هواداران از عدم بهره‌برداری از مجموعه آزادی در زمان بازسازی است. اما باید واقع‌بین بود؛ برگزاری مسابقات فوتبال در زمان اجرای عملیات نه‌تنها امکان‌پذیر نیست، بلکه روند بازسازی را با مشکلات جدی مواجه می‌کند. تجربه نشان داده تنها ورود و خروج ماشین‌آلات کارگاهی با رفت‌وآمد تماشاگران، پیش‌تر ۶۶ روز پروژه را به تأخیر انداخته است. ادامه چنین روندی می‌توانست کل زمان‌بندی بازسازی را مختل کند. از همین رو، تصمیم وزیر ورزش و جوانان مبنی بر توقف برگزاری مسابقات در این مجموعه، اقدامی کارشناسی و منطقی بود که زمینه تمرکز پیمانکار بر اجرای کامل پروژه را فراهم ساخت.

چشم‌انداز آینده

اکنون تمام نگاه‌ها به آینده دوخته شده است. ورزشگاه آزادی نه‌تنها میراث ورزشی ایران است، بلکه در سطح بین‌المللی نیز اعتبار ویژه‌ای دارد. اگر تأمین بودجه، متناسب و به‌موقع صورت گیرد، می‌توان انتظار داشت این مجموعه در موعد مقرر به بهره‌برداری برسد و در سطحی استاندارد، حرفه‌ای و شایسته مردم شریف ایران بازگشایی شود. بی‌تردید بازگشایی آزادی پس از بازسازی، نقطه عطفی در ورزش ایران خواهد بود. مجموعه‌ای که پس از سال‌ها، بار دیگر در قامت یک ورزشگاه مدرن و استاندارد، پذیرای رویدادهای مهم بین‌المللی خواهد شد و می‌تواند نه‌تنها نیازهای ورزشی کشور، بلکه بخشی از نیازهای فرهنگی و اجتماعی جامعه را نیز پاسخ دهد. این مهم اما تنها در سایه همکاری دستگاه‌های مسئول، تخصیص به‌موقع اعتبارات و تداوم عزم جدی برای تکمیل پروژه محقق خواهد شد.

